

Nyelvi és lelki állapotunk összefüggéseiről

Nincs helyes és helytelen? – A neoliberalizmus szelleme a nyelvészetben

A szakemberek újra írják a közgazdasági tanácsokat, hiszen a gazdasági világválság bebizonyította, hogy a szabályozatlan piacgazdaság: amikor mindent szabad és mindent lehet, megbukott.

Úgy tűnik, Kontra Miklós orosz- és angoltanár ebből semmit sem tanult, mert továbbra is a neoliberális politikából átvett fogalmakkal támadja a nyelvészeket, akik a magyar nyelv tisztaságáért dolgoznak. „...Kialakították azt a közhangulatot, hogy van helyes és van helytelen. Akkor okozták a legnagyobb társadalmi kárt, amikor ezt a kategorizálást kialakították, és mivel ez összekapcsolódik azzal, hogy a társadalmi elit nyelvezete a helyes, a többi pedig helytelen, így ez a nyelvi kérdés be lett huzalozva az amúgy is túl jól működő diszkriminációba és hierarchiába.” – nyilatkozta a Magyar Szónak adott interjújában, melynek ez a címe: „Minden szó magyar, amit magyar ember használ.”?! Szerinte tolerálni kell a suk-süközést, a keveréknnyelvet, az idegen szavakat stb. Tudatlanoknak nevezi a nyelvészeket, akik anyanyelvápolásról, nyelvi szabályokról beszélnek. Mert szerinte egynyelvűek, ami nem biztos, hogy igaz. Amerikai tapasztalataival dicsekszik. De arról nem szól, hogy a kanadai angolok és franciák igencsak ügyelnek arra, hogy ne keverjék a két nyelvet. A műveltebbek biztosan nem teszik!

Az a szomorú, hogy nagyon „toleráns” tanait Kontra Miklós éppen itt, a Délvidéken hirdeti, ahol igen nagy a nyelvi bizonytalanság. Magyarországon nemigen hallani a hangját. Az elmúlt év végén meghívták a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar nemzetközi tudományos konferenciájára. Ezeket a nyelvromboló zagyvaságokat hallgatták a leendő tanítók- oktatóik lelkes jóváhagyása közepette... Többször is járt már vidékünkön Kontra úr, és tudom, hogy akiknek szívügye anyanyelvünk megtartása és ápolása – nem értenek vele egyet. De érthetetlen okokból – hallgatnak. Pedig nem kis dolgokról van szó. A határon túli magyarok nem egynyelvűek, ezért régen megtanultuk, hogy a keveréknnyelv használata a szellemi igénytelenség jele, amit nem lehet elfogadni. Beszéljünk minél több nyelvet, de nem összezagyvával!

Valóban, az anyaországi magyarok nemigen tudnak idegen nyelveket. Mert rosszul tanítják, pl. az an-

golt. Itt tehetne valamit Kontra Miklós, a saját szakmájában. Sőt, tán az orosz oktatása sem ártana. Az említett interjúban – Magyar Szó, 2009. október 3-4., Kilátó – nagystílusú bevallja, hogy valójában tornatanár szeretett volna lenni, de: „Tehát az én nyelvészkarrierem annak a véletlennek köszönhetően kezdődött, hogy nem tudtam tornázni.” Sokkal jobb lenne, ha mindenki megmaradna a maga kaptafájánál, a magyar nyelv ápolását pedig bízzuk a magyartanárokra. Még itt a Délvidéken is. Ne dőlünk be holmi „szabadosságnak”. Ne dőlünk be a róka hízelgésének.

Most nyögi a világ a neoliberális kapitalizmus következményeit: amikor mindent szabad és mindent lehet! Nincs jó és rossz, helyes és helytelen? Ugyanaz igaz a kultúrára meg a nyelvre is. Ahol nincsenek szabályok, törvények, ott a romlás elkerülhetetlen. Ilyen az emberi társadalom. Márpedig ez a nemzet már csak leginkább nyelvében él, amelyhez körömszakadtáig ragaszkodik. Ha ezt is elveszítjük, „az új prófétáknak” köszönhetően – akkor minden elveszett. Ezt ők is nagyon jól tudják.

Vigyázó szemünket hiába vetnénk Pestre. Amit a médiában látunk, hallunk (tisztelet a kivételnek) az az új beszéd: a hadarók, selypítők, orrhangan süvítők hada. Elhíhető, hogy a Színművészeti Főiskolán már nem tanítanak beszédtechnikát? Ezért nem lehet megérteni a fiatal színészeket? A köznyelv szókinccse és minősége lesújtó. Talán azt hiszik, ott már elvégeztetett. Emiatt próbálkoznak nálunk, a határon túl. A baj igen nagy, mert már nálunk is, a nyelvi modorosság jegyében, koszorús költőink, irodalmi kritikusaink, tanáraink és politikai pásttoraink önhitt lezserséggel „vót”-oznak. Így próbálnak népiesnek látszani, aminek semmi köze az ízes, kincseket rejtő nyelvjárásokhoz, tájnyelvekhez.

Lehet, hogy patetikusan hangzik, de a nagy tavaszi esők még elmoshatják a mocskot, és ez a magányos, szerencsétlen nép még egyszer megrázza magát, és újra magára talál. Visszatér Kodályhoz és Bartókhhoz, akiket már az iskolából is kiirtottak. Megtalálja a maga autentikus, tiszta hangját. Csak le kell róla venni a béklyókat. És akkor visszatér az élet- és munkakedv. Vagy szó nélkül beletörődünk a reménytelenségbe?